ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.5.2022
COM(2022) 616 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ιταλίας

{SWD(2022) 616 final} - {SWD(2022) 640 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ιταλίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, που συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, ενισχύοντας παράλληλα την ανθεκτικότητα και τη δυνητική ανάπτυξη των οικονομιών των κρατών μελών. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας επικαιροποιήθηκε την/στις [XX] Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(2) Στις 24 Νοεμβρίου 2021, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών 2022. Ελήφθη δεόντως υπόψη η επιβεβαιωθείσα κοινή δέσμευση της κοινωνικής συνόδου κορυφής του Πόρτο, του Μαΐου του 2021, για την περαιτέρω υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 25 Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022. Στις 24 Νοεμβρίου 2021, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση[4]. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 5 Απριλίου 2022, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2022 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 14 Μαρτίου 2022.

(3) Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, μετά την παγκόσμια πανδημία, μετέβαλε σημαντικά το γεωπολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Ο αντίκτυπος της εισβολής στις οικονομίες των κρατών μελών, για παράδειγμα, έγινε αισθητός με την αύξηση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων και τις προοπτικές ασθενέστερης ανάπτυξης. Οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας επιβαρύνουν ιδίως τα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά που κινδυνεύουν από την ενεργειακή φτώχεια. Η ΕΕ διαπιστώνει επίσης μια άνευ προηγουμένου εισροή ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Στο πλαίσιο αυτό, στις 4 Μαρτίου 2022, ενεργοποιήθηκε[5] για πρώτη φορά η οδηγία για την προσωρινή προστασία, η οποία παρέχει στους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία το δικαίωμα νόμιμης διαμονής στην ΕΕ, καθώς και πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην αγορά εργασίας, στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στη στέγαση και στην κοινωνική πρόνοια.

(4) Λαμβανομένης υπόψη της ταχέως μεταβαλλόμενης οικονομικής και γεωπολιτικής κατάστασης, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο συνεχίζει τον εκτεταμένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης το 2022, ενώ παράλληλα εξελίσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως περιγράφεται στην ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022. Η εφαρμογή των εγκριθέντων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι απαραίτητη για την υλοποίηση προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή ένα σημαντικό

[4] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

[5] Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2022, που διαπιστώνει την ύπαρξη μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από την Ουκρανία κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ και έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή προσωρινής προστασίας (ΕΕ L 71 της 4.3.2022, σ. 1).

υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν στους κύκλους των Εξαμήνων του 2019 και του 2020. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 και του 2020 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, επιπλέον των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που έχουν εκδοθεί έως την ημερομηνία υποβολής του τροποποιημένου σχεδίου.

(5) Η γενική ρήτρα διαφυγής εφαρμόζεται από τον Μάρτιο του 2020[6]. Στην ανακοίνωσή της της 3ης Μαρτίου 2021[7], η Επιτροπή εξέφρασε την άποψη ότι η απόφαση όσον αφορά την απενεργοποίηση ή τη συνέχιση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής θα πρέπει να ληφθεί υπό μορφή συνολικής αξιολόγησης της κατάστασης της οικονομίας, με βασικό ποσοτικό κριτήριο το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας στην ΕΕ ή στη ζώνη του ευρώ σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα (τέλος του 2019). Η αυξημένη αβεβαιότητα και οι έντονοι κίνδυνοι δυσμενέστερων αποτελεσμάτων για τις οικονομικές προοπτικές στο πλαίσιο του πολέμου στην Ευρώπη, οι άνευ προηγουμένου αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και οι συνεχιζόμενες διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού δικαιολογούν την επέκταση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης έως το 2023.

(6) Σύμφωνα με την προσέγγιση που υιοθετήθηκε στη γνώμη του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2021 σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός επί του παρόντος μετράται καλύτερα ως η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση λόγω COVID-19 αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη[8]. Πέραν του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, προκειμένου να αξιολογηθεί αν η εθνική δημοσιονομική πολιτική είναι συνετή και αν η σύνθεσή της συμβάλλει σε μια βιώσιμη ανάκαμψη που συνάδει με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, δίνεται επίσης προσοχή στην εξέλιξη των εθνικά χρηματοδοτούμενων[9] πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση λόγω COVID-19) και των επενδύσεων.

(7) Στις 2 Μαρτίου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει ευρεία καθοδήγηση για τη δημοσιονομική πολιτική το 2023, με στόχο τη στήριξη της

---

6 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Βρυξέλλες [COM(2020) 123 final της 20.3.2020].

7 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο «Ένας χρόνος από την έξαρση της πανδημίας COVID-19: απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής», Βρυξέλλες [COM(2021) 105 final της 3.3.2021].

8 Οι εκτιμήσεις σχετικά με τον δημοσιονομικό προσανατολισμό και τις συνιστώσες του στην παρούσα σύσταση αποτελούν εκτιμήσεις της Επιτροπής βάσει των παραδοχών στις οποίες βασίζονται οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνουν τον θετικό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη.

9 Δεν χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ.

προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, την ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών[10]. Η Επιτροπή επισήμανε ότι, με βάση τη μακροοικονομική προοπτική των χειμερινών προβλέψεων για το 2022, η μετάβαση από έναν συνολικό υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό την περίοδο 2020-2022 σε έναν γενικά ουδέτερο συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό θα φαινόταν πρόσφορη το 2023, ενώ βρίσκεται σε ετοιμότητα ώστε να αντιδρά ανάλογα με την εξελισσόμενη οικονομική κατάσταση. Η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 θα πρέπει να εξακολουθήσουν να διαφοροποιούνται μεταξύ των κρατών μελών και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές δευτερογενείς συνέπειες μεταξύ των χωρών. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να αποτυπώσουν τις κατευθύνσεις στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να παρακολουθεί στενά τις οικονομικές εξελίξεις και να προσαρμόζει τις κατευθύνσεις πολιτικής της ανάλογα με τις ανάγκες και, το αργότερο, στην εαρινή δέσμη μέτρων του Εξαμήνου, στα τέλη Μαΐου 2022.

(8) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις που παρασχέθηκαν στις 2 Μαρτίου 2022, οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 λαμβάνουν υπόψη την επιδείνωση των οικονομικών προοπτικών, την αυξημένη αβεβαιότητα και τους περαιτέρω κινδύνους δυσμενέστερων αποτελεσμάτων, καθώς και τον υψηλότερο πληθωρισμό σε σύγκριση με τις χειμερινές προβλέψεις. Σ' αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική αντίδραση θα πρέπει να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ενεργειακή ασφάλεια, και να διατηρήσει την αγοραστική δύναμη των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών, ώστε να μετριαστεί ο αντίκτυπος της αύξησης των τιμών της ενέργειας και να περιοριστούν οι πληθωριστικές πιέσεις από τις δευτερογενείς επιπτώσεις μέσω στοχευμένων και προσωρινών μέτρων· η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να παραμείνει ευέλικτη ώστε να προσαρμόζεται στις ραγδαία εξελισσόμενες συνθήκες και να διαφοροποιείται μεταξύ των χωρών ανάλογα με τη δημοσιονομική και οικονομική τους κατάσταση, μεταξύ άλλων όσον αφορά την έκθεση στην κρίση και την εισροή εκτοπισθέντων από την Ουκρανία.

(9) Στις 30 Απριλίου 2021 η Ιταλία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας[11]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Ιταλία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

---

10 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο: «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2023», Βρυξέλλες [COM(2022) 85 final της 2.3.2022].

11 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας (ST 10160/21· ST 10160/21 ADD 1 REV 2)

(10) Στις 27 Απριλίου 2022, η Ιταλία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 και, στις 27 Απριλίου 2022, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, σύμφωνα με την προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ιταλίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(11) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2022 για την Ιταλία[12]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο το 2019, το 2020 και το 2021 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας, με βάση τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και τις νέες και αναδυόμενες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκύπτουν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Ιταλία και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 23 Μαΐου 2022[13]. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιταλία αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Ιταλία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ευπάθειες που σχετίζονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, σε ένα πλαίσιο εύθραυστης αγοράς εργασίας και ορισμένων αδυναμιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

(13) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ. Στην εν λόγω έκθεση εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Ιταλίας, δεδομένου ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2021 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και δεν τηρούσε την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους δεν πληρούνταν. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 2ας Μαρτίου 2022, η Επιτροπή εξέτασε, στο πλαίσιο της αξιολόγησης όλων των σχετικών παραγόντων, εάν η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους απαιτεί ενδεχομένως υπερβολικά απαιτητική εμπροσθοβαρή δημοσιονομική προσπάθεια που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, κατά την Επιτροπή, η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους δεν κρίνεται αναγκαία υπό τις τρέχουσες εξαιρετικές οικονομικές συνθήκες. Όπως ανακοινώθηκε, η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση νέων διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2022 και θα αξιολογήσει εκ νέου τη σημασία της πρότασης για την κίνηση διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος το φθινόπωρο του 2022.

[12] SWD(2022) 616 final.

[13] SWD(2022) 635 final.

(14) Στις 20 Ιουλίου 2020, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία να λάβει το 2020 και το 2021 όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης. Συνέστησε επίσης στην Ιταλία να επιδιώξει, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Το 2021, με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ιταλίας μειώθηκε από 9,6 % του ΑΕΠ το 2020 σε 7,2 % το 2021. Η απόκριση της Ιταλίας σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής στήριξε την οικονομική ανάκαμψη το 2021 με προσωρινά έκτακτα μέτρα που ανήλθαν σε 3,5 % του ΑΕΠ (μειωμένα σε σχέση με το 4,4 % του ΑΕΠ το 2020). Τα μέτρα που ελήφθησαν από την Ιταλία το 2021 συνάδουν με τη σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2020. Τα δημοσιονομικά μέτρα διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση το 2020 και το 2021 ήταν ως επί το πλείστον προσωρινά ή συνοδεύονταν από αντισταθμιστικά μέτρα. Ταυτόχρονα, ορισμένα από τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση κατά την περίοδο 2020-2021 δεν ήταν προσωρινά ούτε συνοδεύονταν από αντισταθμιστικά μέτρα, και συνίσταντο κυρίως σε μείωση εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε φτωχότερες περιφέρειες, επέκταση της πίστωσης φόρου επί του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες και στη θέσπιση οικογενειακού επιδόματος. Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 150,8 % του ΑΕΠ το 2021.

(15) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022 είναι ευνοϊκό το 2022 και ρεαλιστικό στη συνέχεια. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 3,1 % το 2022 και κατά 2,4 % το 2023. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 προβλέπεται χαμηλότερη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,4 % το 2022 και κατά 1,9 % το 2023, κυρίως λόγω πιο συνετών προβλέψεων για την εγχώρια ζήτηση. Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα μειωθεί στο 5,6 % του ΑΕΠ το 2022 και στο 3,9 % το 2023[14]. Η μείωση το 2022 αντικατοπτρίζει κυρίως την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας και την άρση των περισσότερων έκτακτων μέτρων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει σε 147,0 % το 2022 και να μειωθεί σε 145,2 % το 2023. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα 5,5 % του ΑΕΠ και 4,3 % του ΑΕΠ για το 2022 και το 2023, αντίστοιχα. Σε σύγκριση με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022, το έλλειμμα που προβλέπεται στις προβλέψεις της Επιτροπής είναι σχεδόν το ίδιο για το 2022, αλλά υψηλότερο για το 2023, κυρίως λόγω της χαμηλότερης οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 δεν περιλαμβάνουν τα πρόσθετα μέτρα στήριξης για το

[14] Οι εκτιμήσεις που παρουσιάζονται στην παρούσα αιτιολογική σκέψη βασίζονται στις λεπτομερείς δημοσιονομικές προβλέψεις που διαβίβασε η Ιταλία με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022. Με εξαίρεση τα συνολικά στοιχεία για το δημόσιο έλλειμμα και το δημόσιο χρέος, στις προβλέψεις που διαβίβασε η Ιταλία δεν λαμβάνεται υπόψη η δέσμη δημοσιονομικών μέτρων του Μαΐου 2022. Η εν λόγω δέσμη μέτρων, η οποία εγκρίθηκε στις 2 Μαΐου 2022, περιλάμβανε μέτρα πρόσθετης στήριξης το 2022, καθώς και περισσότερους πόρους για εθνικά χρηματοδοτούμενα επενδυτικά έργα τόσο το 2022 όσο και κατά τα επόμενα έτη.

2022 που ανακοινώθηκαν στο πρόγραμμα, καθώς οι λεπτομέρειες δεν ήταν διαθέσιμες πριν από την καταληκτική ημερομηνία. Οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 προβλέπουν υψηλότερο δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ σε ποσοστό 147,9 % το 2022 και 146,8 % το 2023. Η διαφορά οφείλεται στο υψηλότερο έλλειμμα και στη χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη.

Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος (10ετής μέσος ρυθμός) εκτιμάται σε 0,4 %. Ωστόσο, η εκτίμηση αυτή δεν περιλαμβάνει τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας οι οποίες μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη της Ιταλίας.

(16) Το 2022, η κυβέρνηση κατάργησε σταδιακά τα περισσότερα από τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19, με αποτέλεσμα τα προσωρινά έκτακτα μέτρα στήριξης να προβλέπεται να μειωθούν από 3,5 % του ΑΕΠ το 2021 σε 1,1 % το 2022. Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, τα οποία, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022, εκτιμώνται σε 0,5 % του ΑΕΠ το 2022 και θα καταργηθούν σταδιακά το 2023[15]. Τα μέτρα αυτά συνίστανται κυρίως σε κοινωνικές μεταβιβάσεις προς τα φτωχότερα νοικοκυριά, περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας και σε επιδοτήσεις σε εταιρείες ενέργειας. Τα μέτρα αυτά ανακοινώθηκαν ως προσωρινά. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι τιμές της ενέργειας παραμείνουν υψηλές και το 2023, ορισμένα από τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να συνεχιστούν. Ορισμένα από αυτά τα μέτρα δεν είναι στοχευμένα, ιδίως οι γενικές περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας (ΦΠΑ και πάγιες χρεώσεις). Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται επίσης από το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία, το οποίο στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 προβλέπεται να ανέλθει στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2022 και το 2023[16].

(17) Στις 18 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία[17] να χρησιμοποιήσει το 2022 τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων για τη στήριξη της ανάκαμψης και, παράλληλα, να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική. Επιπλέον, θα πρέπει να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ιταλία να περιορίσει την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών. Επίσης, συνέστησε στην Ιταλία, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση

[15] Τα αριθμητικά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων που έχουν ληφθεί από το φθινόπωρο του 2021, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων για τις κεφαλαιουχικές δαπάνες.

[16] Ο συνολικός αριθμός των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία στην ΕΕ αναμένεται να ανέλθει σταδιακά στα 6 εκατομμύρια έως το τέλος του 2022, ενώ η γεωγραφική κατανομή τους εκτιμάται με βάση το μέγεθος της υφιστάμενης διασποράς, τον σχετικό πληθυσμό του κράτους μέλους υποδοχής και την πραγματική κατανομή των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία σε ολόκληρη την ΕΕ από τον Μάρτιο του 2022. Όσον αφορά το δημοσιονομικό κόστος ανά άτομο, οι εκτιμήσεις βασίζονται στο μοντέλο μικροπροσομοίωσης Euromod του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής, ενώ λαμβάνονται επίσης υπόψη τόσο οι μεταφορές μετρητών τις οποίες ενδεχομένως να δικαιούνται οι άνθρωποι, όσο και οι παροχές σε είδος, όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη.

[17] Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021 της Ιταλίας (ΕΕ C 304 της 29.7.2022, σ. 53).

δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων για την τόνωση του αναπτυξιακού δυναμικού.

(18) Το 2022, με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που ενσωματώνονται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ιταλίας, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι υποστηρικτικός ανερχόμενος στο – 2,7 % του ΑΕΠ[18]. Η Ιταλία σχεδιάζει να παράσχει συνεχή στήριξη για την ανάκαμψη, χρησιμοποιώντας τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για να χρηματοδοτήσει επιπλέον επενδύσεις, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα κονδύλια της ΕΕ στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,9 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων το 2022[19]. Ως εκ τούτου, η Ιταλία σχεδιάζει να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων για τα έσοδα) το 2022, προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 1,3 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλαμβάνει τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (0,2 % του ΑΕΠ)[20], καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία (0,1 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των τρεχουσών δαπανών αντικατοπτρίζει επίσης τις υψηλότερες δαπάνες για αμοιβές των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, λόγω της ανανέωσης των δημόσιων συμβάσεων για την περίοδο 2019-2021, για τις οποίες σημαντικό μέρος (που ανέρχεται σε ¼% του ΑΕΠ) θα καταγραφεί το 2022, ενώ πρόσθετοι πόροι εγγράφονται επίσης στον προϋπολογισμό για τον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (0,1 % του ΑΕΠ). Όσον αφορά τα έσοδα, η μείωση των φόρων ατομικού εισοδήματος και του περιφερειακού φόρου επί παραγωγικών δραστηριοτήτων (0,4 % του ΑΕΠ) προβλέπεται επίσης να συμβάλει στον επεκτατικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Συνεπώς, με βάση τις τρέχουσες εκτιμήσεις της Επιτροπής, η Ιταλία δεν περιορίζει επαρκώς την αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών το 2022.

(19) Το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2022 να ανέλθει στο – 1,2 % του ΑΕΠ εφόσον δεν υπάρξει

---

18 Το αρνητικό (θετικό) πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υπέρβαση (έλλειμμα) της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, το οποίο υποδηλώνει επεκτατική (συσταλτική) δημοσιονομική πολιτική.

19 Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό εξηγείται από επιχορηγήσεις επενδύσεων από την κυβέρνηση, οι οποίες χρηματοδοτούνται επίσης από δάνεια στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και από πρόσθετες προβλέψεις για κρατικές εγγυήσεις προς τις ΜΜΕ.

20 Το 2021 στην Ιταλία ίσχυαν ήδη μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, τα οποία ανέρχονταν στο 0,3 % του ΑΕΠ. Τα μέτρα αυτά συνίσταντο κυρίως σε μειώσεις πάγιων χρεώσεων και συντελεστών ΦΠΑ στους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, καθώς και σε αύξηση της κοινωνικής επιδότησης για τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

αλλαγή πολιτικής[21]. Το 2023 η Ιταλία προβλέπεται να συνεχίσει να χρησιμοποιεί τις επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για να χρηματοδοτήσει επιπλέον επενδύσεις προς στήριξη της ανάκαμψης. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα κονδύλια της ΕΕ στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2022. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,2 εκατοστιαίων μονάδων το 2023[22]. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει γενικά ουδέτερη συμβολή ύψους – 0,2 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Αυτό περιλαμβάνει τον αντίκτυπο της σταδιακής κατάργησης των μέτρων για την αντιμετώπιση των αυξημένων τιμών ενέργειας (0,5 % του ΑΕΠ). Ταυτόχρονα, η αύξηση κοινωνικών μεταβιβάσεων (0,4 % του ΑΕΠ), λόγω της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής τους στο ποσοστό πληθωρισμού του προηγούμενου έτους, και οι πρόσθετοι πόροι που έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό για τον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (0,1 % του ΑΕΠ), τα οποία δεν καλύπτονται από αντισταθμιστικά μέτρα, προβλέπεται επίσης να συμβάλουν στην αύξηση των καθαρών τρεχουσών δαπανών. Ως εκ τούτου, η γενικά ουδέτερη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών βασίζεται στη σταδιακή κατάργηση των μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, όπως έχει προγραμματιστεί επί του παρόντος.

(20) Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σταδιακά στο 3,3 % του ΑΕΠ το 2024 και στο 2,8 % έως το 2025. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να φτάσει σε επίπεδα κάτω του 3 % του ΑΕΠ έως το 2025. Οι προβλέψεις αυτές προϋποθέτουν μείωση των συνολικών δαπανών κατά περίπου 3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ και μείωση των συνολικών εσόδων κατά περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μεταξύ 2023 και 2025. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί έως το 2025, και συγκεκριμένα να υποχωρήσει σε 143,4 % το 2024 και σε 141,4 % το 2025. Με βάση την ανάλυση της Επιτροπής, οι κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα του χρέους φαίνονται υψηλοί μεσοπρόθεσμα.

(21) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Τα μέτρα αυτά αντιμετωπίζουν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις τις οποίες απηύθυνε το Συμβούλιο στην Ιταλία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2019 και το 2020, επιπλέον των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που έχουν εκδοθεί έως την ημερομηνία έγκρισης του σχεδίου. Ειδικότερα, η αποτελεσματική και ταχεία εφαρμογή του σχεδίου έχει τη δυνατότητα να επιφέρει μόνιμες διαρθρωτικές αλλαγές και, ως εκ τούτου, να έχει διαρκείς επιπτώσεις στην ιταλική οικονομία και κοινωνία. Ένα ευρύ

[21] Το αρνητικό (θετικό) πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υπέρβαση (έλλειμμα) της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, το οποίο υποδηλώνει επεκτατική (συσταλτική) δημοσιονομική πολιτική.

[22] Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν ουδέτερη συμβολή ύψους 0,0 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

φάσμα μεταρρυθμίσεων σε βασικούς τομείς πολιτικής αναμένεται να αντιμετωπίσει τους μακροχρόνιους φραγμούς στην οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην προώθηση διαρθρωτικών αλλαγών στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και του δικαστικού συστήματος και στη βελτίωση του συνόλου του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της έρευνας έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν το ανθρώπινο κεφάλαιο και τις ερευνητικές ικανότητες μακροπρόθεσμα. Οι προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας και οι επενδύσεις για τη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης, ιδίως όσον αφορά τους νέους και τις γυναίκες, έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν την προσφορά εργασίας, να παρέχουν ίση πρόσβαση σε δεξιότητες και, τελικά, να υποστηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη. Οι μεταρρυθμίσεις σε τομείς όπως οι μεταφορές και η διαχείριση υδάτων αναμένεται να βελτιώσουν διαρθρωτικά την οικονομική απόδοση, μεταξύ άλλων, μέσω μιας πιο συστηματικής χρήσης διαγωνιστικών διαδικασιών για την ανάθεση των συμβάσεων υπηρεσιών.

(22) Η εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Τα μέτρα για τη στήριξη των κλιματικών στόχων στην Ιταλία αντιπροσωπεύουν το 37,5 % των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου, ενώ τα μέτρα για τη στήριξη των ψηφιακών στόχων αντιπροσωπεύουν το 25 % των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου. Η πλήρης εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους, θα βοηθήσει την Ιταλία να ανακάμψει γρήγορα από τις επιπτώσεις της κρίσης COVID-19, ενισχύοντας παράλληλα την ανθεκτικότητά της. Η συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο, και για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

(23) Η Ιταλία υπέβαλε τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής στις 17 Ιανουαρίου 2021 για τη συμφωνία εταιρικής σχέσης[23] και έχει υποβάλει τα πρώτα προγράμματά της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, η Ιταλία λαμβάνει υπόψη τις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις κατά τον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και να μεγιστοποιηθεί η προστιθέμενη αξία της χρηματοδοτικής στήριξης που θα ληφθεί από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, ενώ παράλληλα θα προωθηθεί ο συντονισμός, η συμπληρωματικότητα και η συνοχή μεταξύ αυτών των ταμείων και άλλων μέσων και ταμείων της Ένωσης. Η επιτυχής εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής εξαρτάται επίσης από την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις, ώστε να στηριχθούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και η ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη.

---

[23] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159.

(24) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύεται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Ιταλία αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με το φορολογικό σύστημα. Οι πολιτικές για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση μακροχρόνιων μακροοικονομικών ανισορροπιών. Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ένα πιο αποτελεσματικό και φιλικό προς την ανάπτυξη φορολογικό σύστημα θα συμβάλλει στη μείωση του υψηλού δημόσιου χρέους, θα βοηθήσει την αύξηση της παραγωγικότητας και θα στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες.

(25) Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας στην Ιταλία είναι υψηλή και το προφίλ των πραγματικών οριακών φορολογικών συντελεστών επί των ατομικών εισοδημάτων χαρακτηρίζεται από έντονες ασυνέχειες. Στο τέλος του 2021, η Ιταλία έλαβε μέτρα για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις, ειδικότερα με την θέσπιση καθολικού επιδόματος τέκνου και τη μείωση των φόρων επί των ατομικών εισοδημάτων. Αυτά τα μέτρα αναμένεται να αυξήσουν την προσφορά εργασίας σε μέτριο βαθμό, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες. Η φορολογική συνιστώσα του κόστους εργασίας παραμένει πολύ υψηλή σε όλα τα εισοδηματικά επίπεδα συγκριτικά με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Ταυτόχρονα, άλλες πηγές εσόδων, λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη, δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς, αφήνοντας περιθώρια για περαιτέρω μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας με δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο. Οι αντικειμενικές αξίες, οι οποίες χρησιμεύουν ως βάση για τον υπολογισμό του φόρου ακίνητης περιουσίας, είναι σε μεγάλο βαθμό παρωχημένες. Ο αριθμός και το πεδίο εφαρμογής των φορολογικών δαπανών, μεταξύ άλλων για ΦΠΑ, είναι υψηλά και θα πρέπει να αναληφθεί δράση για τον εξορθολογισμό τους. Τέλος, παρά τα σχετικά υψηλά έσοδα από ενεργειακούς φόρους στην Ιταλία, ο σχεδιασμός τους δεν προωθεί επαρκώς τη μετάβαση σε πιο καθαρές τεχνολογίες, λόγω και της εκτεταμένης χρήσης επιδοτήσεων που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον. Αυτές οι διάφορες διαστάσεις καλύπτονται από τον εξουσιοδοτικό νόμο για τη φορολογική μεταρρύθμιση, ο οποίος υποβλήθηκε από την κυβέρνηση στο τέλος του 2021, ο οποίος, μετά την έγκρισή του, θα πρέπει να εφαρμοστεί με νομοθετικά διατάγματα.

(26) Κατόπιν εντολής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ η οποία περιλαμβάνεται στη διακήρυξη των Βερσαλλιών, το σχέδιο REPowerEU αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία το συντομότερο δυνατόν. Για τον σκοπό αυτόν, προσδιορίζονται τα έργα, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που είναι τα πλέον κατάλληλα σε εθνικό, περιφερειακό και ενωσιακό επίπεδο, στο πλαίσιο διαλόγου με τα κράτη μέλη. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη μείωση της συνολικής εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και στην παύση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία.

(27) Η Ιταλία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές ενέργειας από τη Ρωσία, ιδίως αερίου, με το 43 % του αερίου της να εισάγεται από τη Ρωσία (ελαφρώς κάτω από το 44 % του μέσου όρου της ΕΕ) και συμμετοχή 42 % του αερίου στο ενεργειακό της μείγμα. Η εξάρτηση όσον αφορά το αργό πετρέλαιο από τη Ρωσία είναι μικρότερη, στο 11 %, μικρότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ που ανέρχεται σε 26 % (το πετρέλαιο αντιπροσωπεύει ποσοστό 32 % στο ενεργειακό μείγμα της Ιταλίας)[24]. Παρόλο που η

[24] Eurostat (2020), μερίδιο των ρωσικών εισαγωγών επί των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου, αργού πετρελαίου. Για τον μέσο όρο της ΕΕ-27, οι συνολικές εισαγωγές βασίζονται σε εισαγωγές από χώρες εκτός της ΕΕ-27. Για την Ιταλία, οι συνολικές εισαγωγές περιλαμβάνουν τις ενδοενωσιακές συναλλαγές. Το αργό πετρέλαιο δεν περιλαμβάνει τα προϊόντα διύλισης πετρελαίου.

Ιταλία δεν αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο βραχυπρόθεσμα, δεδομένης της σημαντικής δυναμικότητας αποθήκευσής της και των συνδέσεων μέσω αγωγών με τη Βόρεια Αφρική και το Αζερμπαϊτζάν, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η Ιταλία έχει περιθώριο να ξεπεράσει τα εμπόδια για να αυξήσει τη δυναμικότητα μεταφοράς ενέργειας τόσο εντός της χώρας όσο και με τις γειτονικές χώρες. Συνιστάται οι νέες επενδύσεις σε υποδομές και δίκτυα που σχετίζονται με το αέριο να είναι ανθεκτικές σε μελλοντικές εξελίξεις, εφόσον είναι εφικτό, ώστε να διευκολυνθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους μέσω της μελλοντικής αναπροσαρμογής της χρήσης βιώσιμων καυσίμων. Η Ιταλία διαφοροποιεί επί του παρόντος το ενεργειακό της μείγμα αυξάνοντας το ποσοστό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κυρίως χάρη στην ηλιακή ενέργεια, την αιολική ενέργεια, το υδρογόνο και το βιώσιμο βιομεθάνιο. Ωστόσο, ενόψει και των πιθανών προκλήσεων που προκύπτουν από την τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση, υπάρχει περιθώριο επιτάχυνσης και αύξησης της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που ορίζεται στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ). Η Ιταλία έχει περιθώριο να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα για τη διευκόλυνση της αδειοδότησης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, οι στόχοι της Ιταλίας όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση ενδέχεται να μην επαρκούν για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων ούτε για την κάλυψη των φιλοδοξιών της δέσμης «Fit for 55». Η στρατηγική ενεργειακής απόδοσης του οικοδομικού τομέα βασίζεται κυρίως σε προσωρινά μέτρα και θα πρέπει να συμπληρωθεί από μια μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη στρατηγική, μεταξύ άλλων με ισχυρότερα μέτρα ενεργειακής απόδοσης για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τη βιομηχανία. Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη επιτάχυνσης της απαλλαγής του τομέα των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές, μεταξύ άλλων με την επιτάχυνση της ανάπτυξης σημείων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και την προώθηση βασικών έργων στον τομέα των σιδηροδρόμων, των ποδηλατοδρόμων και των δημόσιων μεταφορών. Θα χρειαστούν περαιτέρω φιλοδοξίες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την ενεργειακή απόδοση προκειμένου η Ιταλία να ευθυγραμμιστεί με τους στόχους της δέσμης «Fit for 55».

(28) Μολονότι η επιτάχυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και της απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα θα δημιουργήσει σημαντικό κόστος αναδιάρθρωσης σε διάφορους τομείς, η Ιταλία μπορεί να κάνει χρήση του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο. Επιπλέον, η Ιταλία μπορεί να κάνει χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

(29) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 και η γνώμη του[25] αποτυπώνεται στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(30) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική

[25] Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

της ζώνης του ευρώ. Για την Ιταλία, αυτό αντικατοπτρίζεται ιδίως στις συστάσεις 1 και 2 κατωτέρω.

(31) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 και το πρόγραμμα σταθερότητας 2022. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 2 κατωτέρω. Οι συστάσεις 1 και 2 συμβάλλουν επίσης στην υλοποίηση της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, ειδικότερα δε της πρώτης, της δεύτερης και της τέταρτης σύστασης. Οι δημοσιονομικές πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 2 συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών που σχετίζονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και την παρατεταμένη υποτονική δυναμική της παραγωγικότητας, σε ένα πλαίσιο αστάθειας της αγοράς εργασίας και του τραπεζικού τομέα.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιταλία να μεριμνήσει το 2022 και το 2023 προκειμένου:

1. Το 2023, να διασφαλίσει ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη των πλέον ευάλωτων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του RePowerEU και άλλων ταμείων της ΕΕ. Για την περίοδο μετά το 2023, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και τη διασφάλιση αξιόπιστης και σταδιακής μείωσης του χρέους και δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα μέσω της σταδιακής εξυγίανσης, των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων. Με σκοπό να μειωθούν περαιτέρω οι φόροι επί της εργασίας και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος, να εγκρίνει και να εφαρμόσει κατάλληλα τον εξουσιοδοτικό νόμο σχετικά με τη φορολογική μεταρρύθμιση, ιδίως με την επανεξέταση των πραγματικών οριακών φορολογικών συντελεστών, την εναρμόνιση των αντικειμενικών αξιών με τις τρέχουσες αγοραίες αξίες, τον εξορθολογισμό και τη μείωση των φορολογικών δαπανών, όπως επίσης και του ΦΠΑ, καθώς και των επιδοτήσεων που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον, διασφαλίζοντας παράλληλα δικαιοσύνη και μειώνοντας την πολυπλοκότητα του φορολογικού δικαίου.

2. Να προχωρήσει στην εφαρμογή του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα ορόσημα και τους στόχους που καθορίζονται στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2021. Να ολοκληρώσει ταχέως τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή σχετικά με τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027, ώστε να αρχίσει η εφαρμογή τους.

3. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και να διαφοροποιήσει τις εισαγωγές ενέργειας. Να υπερβεί τα εμπόδια για την αύξηση της δυναμικότητας εσωτερικής μεταφοράς αερίου, την ανάπτυξη διασυνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας, την επιτάχυνση της ανάπτυξης πρόσθετων ικανοτήτων παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και τη θέσπιση μέτρων για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος